

Mario en Mariëtta

MIEN LABBERTON

Mario Astugo is een Italiaanse jongen van ruim elf jaar. Hij woont een eind buiten de stad Salerno. Die zul je op je atlas wel kunnen vinden. De vader van Mario heeft daar een fruitkwekerij. Mario is tot zijn tiende jaar op school geweest. Toen vond zijn vader het welletjes. „De jongen kan me beter in de kwekerij helpen,” zei hij, „ik kom handen te kort. Voor lezen en schrijven heeft hij later tóch geen tijd.”

Mario had het op school prettig gevonden. En hij zou het op de kwekerij ook best prettig gevonden hebben, als zijn vader maar anders was geweest. Hij was een prettige, vrolijke jongen, die Mario, met heldere, donkere ogen en zwart, een beetje krullend haar. Hij floot graag, hij zong graag, en hij speelde graag op zijn klein mondorgeltje, dat hij eens bij een schoolwedstrijd had gewonnen. Al die liedjes, die hij op school had geleerd, vergat hij niet meer. Die had hij lopen fluiten en soms ook wel lopen zingen op de lange weg van de kwekerij naar het schoolgebouw aan het andere eind van de stad, en op menig gezicht was dan een glimlach gekomen, als zo'n man of vrouw die lustige jongen voorbij had zien gaan. En ook in de kwekerij, terwijl hij het kortgeknipte stro er onder moest spitten, of de zwaarbeladen takken van de citroenbomen opbinden moest, zodat ze niet zouden scheuren, stond hij in den beginne vaak helder te zingen of te fluiten. Liedjes over de zee die hij nooit had gezien, over kinderspelen waar hij nu niet meer aan mee kon doen, over sneeuw en ijs in noordelijke landen die hem zo héél ver weg leken te zijn, liedjes ook over de vogels en bloemen en over de meisjes van Toscane, dat schone deel van zijn eigen Italiaanse land. Maar vaak duurde dat zingen en fluiten onder zijn werk niet lang.

„Hou je mond!” zei zijn vader als die langs hem heen kwam, „je bent niet bij de radio. Je moet werken hier en je aandacht er bij hebben. Het leven is geen spelletje.”

Dan keek Mario verschrikt en hield zich stil. Want hij was bang voor zijn vader. Die kon zo boos worden om een kleinigheid en hij werd dadelijk hardhandig, en dan regende het slagen. Mario had geleerd respect te hebben voor de grote, sterke, harde handen van zijn vader. Maar sinds hij er niet meer van harte bij zingen en fluiten kon en altijd schichtig moest rondkijken of zijn vader in de buurt was, leken hem zijn werk en de hele kwekerij niet zo prettig meer.

Toch had hij er vriendjes genoeg. De roodgevleugelde lijster zat vaak in de bomen die hij aan het opbinden was en het leek wel of die dan alleen voor Mario een liedje begon te kwinkeleren. Hij vloog tenminste nooit voor de jongen weg. En de wilde bijen staken hem nooit, als hij wat van hun honingraten kwam wegkapen, want Mario was bescheiden, dat wisten ze. „Een páár maar,” zei hij dan lachend tegen de drukzoemende werkbijtjes, „jullie maken ze ook zo lekker! Maar ik zal niemand vertellen waar jullie zitten.” Dan vlogen de dieren gerustgesteld weer voort van bloem tot bloem — dat beetje honing gunden ze hem wel. En de bontgekleurde vlinders waren ook gezellige kameraden. En zo mooi! Mario hield van de vogels, de bijen, de vlinders. Hij hield ook van de kleine lieveheersbeestjes met hun zeven zwarte stipjes op het rood van hun dekschildjes. Vaak liep er een over zijn hand. En van de goudtorren hield hij, die zo blonken in de zon, van de rappe grijze eekhorentjes, ja zelfs van de marters en de bunzings. „Ze kunnen het niet helpen,” dacht hij dan, „dat ze als rovers en moordenaars geschapen zijn, maar waarom zou onze Lieve Heer dat toch hebben gedaan?” Op die vraag wist hij geen antwoord. Hij had dat wel graag eens aan mijnheer pastoor willen vragen, maar hij durfde het niet goed. Want dat leek immers net of je iets van de Schepping niet goed vond, en dat mocht natuurlijk niet.

Maar de allerbeste vriend van Mario was het kleine ezeltje, dat onder de bomen graasde en dat altijd vriendelijk opkeek als de jongen er langs kwam. Dan streelde Mario even over de witte hals, gaf een klopje op de magere dijen, keek naar de mooie lange oren en zei: „Dag Mariëtta.” Hij was de enige, die voor het witte ezeltje een naam had bedacht en het ook daarbij noemde. Zijn vader zei nooit iets anders dan „Luilak” of „Stijfkop” tegen het dier. Dan kneep Mario vaak zijn lippen samen en kwam er een frons in zijn voorhoofd.

Mario's vader was niet alleen fruittéler, maar ook fruitverkóper. Twee maal

in de week laadde hij zijn karretje vol grote en kleine sinaasappelen, mandarijnen en citroenen, pompelmoezen, blauwe en gele druiven en perziken, granaatappels, ananassen, olijven, meloenen en kalebassen, mispels, moerbeien, komkommers en zoete peren en kersen, kweeperen en allerhande noten, al naar de tijd van het jaar meebracht, tot het karretje hoog gevuld was en niet meer bergen kon. Dan haalde hij het witte ezeltje en spande het er voor. „En nou maar vlug wat,” zei hij dan, terwijl hij de zweep liet knallen, „luie vlegel, schiet op, trek aan!”

Eenmaal had Mario het gewaagd te zeggen: „De wagen is èrg zwaar, vader.” Maar een tweede maal waagde hij dat niet meer. Want onmiddellijk na zijn woorden had de zweep geknald en de slag was tegen zijn rug terecht gekomen en had hem hevig pijn gedaan. Hij probeerde te denken dat het bij ongeluk was gebeurd. Hij was toen op Mariëtta toegelopen en had haar in het oor gefluisterd: „Ga nou maar lopen. Als je vanavond thuiskomt, krijg je een van mijn boterhammen,” en het ezeltje was werkelijk begonnen de wagen voort te trekken, en Mario was verder gegaan met het bevloeien van de boomwortels. Hij vond het altijd saaie dagen, die twee waarop het ezeltje niet tussen de boomstammen liep en tegelijk vond hij het rustig dat zijn vader dan weg was. Het was náár, bedacht hij vaak, om het prettig te vinden als je vader weg was. Maar hij kon daar niets aan veranderen. Het was hem dan of de zon klaarder scheen en minder schroeide, of zijn werk vlotter en beter ging, of zijn moeder vriendelijker keek en zelfs de vogels helderder zongen en de bloemen zoeter geurden. Mario wist toen nog niet, dat je leven voor een groot deel afhankelijk is van de vriendelijkheid van anderen.

Op een ochtend dat het weer marktdag zou zijn, in het eind van november, was het wagentje hoger opgeladen dan ooit en aan de randen hingen nog zwaargevulde manden. „Dát zal zwaar zijn voor Mariëtta,” dacht Mario. Hij zag zijn vader aankomen, met het witte ezeltje aan een touw. Het dier was weerbarstig, het wou niet lopen, maar het werd door de sterke kweker meegesleurd. Mario kneep zijn lippen samen. Zó kon Mariëtta best een poot breken, dacht hij angstig.

„Váder!” riep hij.

De man keek woedend om. Zijn ogen vonkten.

„Bemoei je d'r niet mee,” zei hij driftig. „Dat beroerde beest wil weer niet lopen. Maar ik zal d'r die kuren wel afleren.” Meteen daalde de zweep met

een felle slag neer op de rug van het ezeltje, dat steigerde en met de poten sloeg. Mario zag het schuim op de lippen komen. Toen vergat de jongen alle voorzichtigheid. Hij rende met enkele sprongen op de wagen toe en sneed in een flits van een seconde, met het kapmes waarmee hij aan het werk was geweest, het touw door. De ezelin rende weg zo snel ze kon. Maar dat kon Mario niet doen, want zijn vader had hem al vastgegrepen als met een ijzeren vuist. De jongen smeed zijn kapmes in de struiken. Hij trilde van drift en van angst.

Zijn vader lachte. Maar het was geen prettige lach. „Zo?” zei hij. „wou jij de ransel hebben die dat ellendige beest verdient? Mij goed,” en hij hief de zweep al op. „Maar néé, ik weet wat beters. Als ik je sla, kun je misschien niet lopen.” Hij sleurde Mario naar de kop van de wagen toe en lachte weer. Die lach sneed de jongen door zijn hart.

„Vader . . .” begon hij weer, maar de woorden bestierven hem op de lippen, toen hij ging begrijpen, wát zijn vader van plan was. Zijn vader wou hem voor de wagen binden! Zoals anders de ezel aangespannen werd! Hij rukte, rukte vergeefs.

„Ha-ha,” lachte de man. „De ene ezel voor de andere.” Hij trok de riemen nog wat aan. „En nou maar lopen, hè. En vlug wat ook. Trek aan! Ik ben al veel te laat. Trek aan, óf . . .” De zweep striemde. Mario gilte.

Op dat ogenblik schoot er een vrouw uit het huis op hen toe. „Moeder!” wou Mario roepen, maar er kwam geen geluid uit zijn keel. Als zijn vader nu zijn moeder ging slaan? De angst bonsde in zijn borst. En toen kon hij zijn oren niet geloven.

„Wil die ellendige jongen niet?” riep ze met een schelle, kijkende stem. „Dan zal ik hem wel eens even motes leren! Ga jij naar de druiventerrassen, Alphonso, daar heb ik dieven bezig gezien. Bij de late blauwe, weet je wel? Neem je zweep voor ze mee! Ik ga vandaag wel met de kar, jij kan beter op de druiven passen. Vooruit! Trekken, ezel!”

Maar haar boze stem verhinderde niet, dat Mario het knipoogje zag, dat ze hem gaf. De jongen begon iets te begrijpen. Hij begon ook te lopen, de zware wagen moeizaam achter zich voortslepend. De druiventerrassen waren op het allervørste gedeelte van het terrein!

„Dieven!?” hoorde hij zijn vader brullen. „Dieven bij mijn mooiste trossen, die juist rijp zijn geworden! Heb ik ze voor dieven verzorgd en laten groeien?”

„Dat heeft de hemel gedaan,” zei zijn vrouw, „maar daarom hoef je ze nog niet te laten stelen. Wel zès dieven! Wees voorzichtig, Alphonso! Blijf er eigenlijk maar liever vandaan.” Toen rende de man weg zo hard hij kon, het erf over, de kant van de druiventerrassen op. Na enkele ogenblikken konden ze hem niet meer zien.

„Ziezo,” zei de vrouw. „Nou zal ik jou maar eerst eens losmaken. En als jij dan het ezeltje vangt . . .”

Ze had een heel andere stem nu. Ze had de stem, waarmee ze wel eens tegen hem praatte over Zusje, die gestorven was. De kleine Valentia was maar vijf jaar oud geworden.

„Zijn er ècht dieven?” vroeg Mario.

Ze gaf hem geen antwoord. Ze had hem nu helemaal los. Ze zei: „Kun je het ezeltje vangen? Anders duwen we de kar maar samen. Ik heb een plan. Ik ga vandaag met jou naar de stad.”

Mario's gedachten werkten hard. Hij begreep nu, dat zijn moeder dat over die dieven maar verzonnen had, om zijn vader weg te krijgen. Daarom had ze eerst ook gedaan of ze óók boos en driftig op hem was. Ze had het juist allemaal gedaan om hem. Er kwam een warm, een blij gevoel in hem.

„Je vader heeft er zo'n vreselijke hekel aan, om met de kar te gaan,” zei zijn moeder. „Hij kan goed kweken, maar hij kan slecht verkopen. Is dat onze ezel?”

Aan de overkant van de weg stond een witte ezelin, met wijde snuivende neusgaten en een zwiepende staart.

„Mariëtta!” zei Mario. „Kom maar hier, Mariëtta, kom maar!” Het ezeltje keek hem onafgebroken aan, maar verroerde zich niet.

„Als je vader nooit meer met de wagen hoefde te gaan,” zei Mario's moeder, „dan zou hij een veel beter humeur krijgen, dat weet ik haast wel zeker.”

„Laat mij dan gaan,” zei Mario. „het lijkt mij juist leuk.”

„Dat bedoel ik,” zei zijn moeder. „Je bent haast twaalf. Geen kind meer.”

Mario zag opeens hoe blauw de lucht was. Hij riep opnieuw: „Mariëtta! Kom dan! Kom dan bij Mario, Mariëtta, gaan we fijn naar de stad!”

„Durf je?” vroeg zijn moeder. „Of moet ik mee?”

„Ik durf best.”

„Je belt maar aan de huizen of je klopt als er geen bel is, en je vraagt of ze fruit willen hebben. Er ligt ook een bel in de kar. Dan weten ze al dat je er

aan komt. Kijk, ik heb er al eens een lijstje van gemaakt, met de prijzen. Je vader brengt altijd veel te weinig geld mee. Hij gaat veel te gauw naar de markt en daar willen ze alles goedkoop hebben. 't Is zulk mooi fruit.' „Ik ga wel aan de huizen,” zei Mario. „Kom nou, Mariëtta, we moeten opschieten.”

De ezel was al veel dichterbij gekomen. De jongen dreef het dier nu zachtjes naar de kar toe en het liet zich gewillig inspannen. Zijn moeder reikte hem het lijstje toe.

„Hier, doe je best. Ik wil wel meegaan, maar ik ga liever terug. Om . . . om je vader.”

„Ik red me wel,” zei Mario.

De jongen begreep op dat ogenblik vele dingen. Bovenal begreep hij dat hij moest tonen flink te kunnen zijn. Een zoon, waar zijn moeder wat aan had. En zijn vader ook.

„Ik red me heus wel,” herhaalde hij.

„Je moet maar niet boos op hem zijn.” Zijn moeders stem was zacht. „Hij is veel beter dan hij dikwijls lijkt. Hij houdt van je. Hij . . . hij is zo geworden na het sterven van onze kleine Valentia.”

„Ik ben niet boos,” zei Mario. Hij had het lijstje staan lezen en stak het in zijn broekzak. „Dan gaan we nou maar. Addio, moeder. Allee, Mariëtta, hort! Vooruit! Ik zal mijn best doen, addio! A rivederci!” (= tot weerziens!)

Ze stond hem nog even na te kijken. Haar lippen prevelden een gebed. Toen liep ze rustig terug naar huis en begon koffie te malen.

Toen Mario die namiddag thuiskwam, rammelde hij van de honger. Maar vóór hij op zijn pannetje met dikke groentensoep aanviel, trok hij een dikke knoedel uit zijn zak. In zijn bonte zakdoek had hij zijn geld geknoopt. Hij schoof het zijn vader toe.

„Asjeblijft, vader, de kar is helemaal leeg.”

„Nogal glad! Wou je soms met een volle kar terugkomen?” De man knoopte de zakdoek los.

„Dekselse aap!” riep hij uit. „Zovéél heb ik er nooit voor gemaakt! Hoe heb je dat gedaan?”

Mario grinnikte tegen zijn moeder. „Gewoon,” zei hij, „met een mooi praatje en een appeltje toe voor de kleine kinderen. Dat vonden de vrou-

wen leuk. Ik heb vandaag wel honderd keer gezegd, dat mijn vader de beste fruitkweker van heel Italië is. Dan kan je wat duurder zijn, hè, en ze willen het tòch hebben."

„En 't is wáár ook," zei zijn moeder.

Zijn vader streek met de hand over zijn ogen.

„Ik zou best drië keer in de week kunnen gaan," zei Mario, „om de andere dag."

„En ik dan?" vroeg zijn vader.

„Dan hoeft ù natuurlijk niët!"

„Laten we 't maar eens proberen," zei zijn moeder.

„Minder granaten en méér citroenen," zei Mario zakelijk. „Ik kwam citroenen te kort."

„Heb je ook lopen fluiten?" vroeg zijn vader.

„Nou en óf! Dan loopt Mariëtta veel harder, vader, echt waar. Fluiten, en bellen. Tingeling-ting-ting! Dan komen ze uit hun huizen lopen en ze lachen."

„Ik heb die bel nooit gebruikt. Nou, fluit dan voortaan die andere dagen in de tuinen ook maar. Je moeder houdt er van."

Toen begon Mario aan zijn tweede pannetje soep. Ze had hem nog nooit zo goed gesmaakt. En het was onder het eten daarvan, dat er een gedachte in hem opkwam. Méér dan een gedachte: een plàn. Het kwam door iets, dat hij in de stad had gezien.

Het was eerst nog een vaag plan. Maar in de weken die volgden, werd het hoe langer hoe helderder in hem. En eindelijk, op de 20e december, wist hij precies wat hij zou doen.

Toen zijn moeder die middag de grote schuur in kwam, omdat ze een was-teil nodig had, bleef ze verwonderd staan.

„Wat doe jij nou?" vroeg ze.

Mario keek niet op van zijn werk. „Ik maak een kerstboompje," zei hij, „dat zet ik morgen op de wagen." Hij nam een paar mandarijntjes en hing die tussen de takken van een mooi gevormde kleine cypres, die hij achter in de tuinen had uitgegraven en in een bakje gezet. Er hingen al rode appeltjes en allerlei kleine glinsterende zakjes in. Hij nam nu een handvol noten en rolde die door goudstofpoeder.

„Maar dat doen we hier niet, kind!"

„Nee,” zei Mario. „Maar in andere plaatsen wel. En in onze stad ook wel. Die zien er een beetje anders uit, maar dat hindert niet. Toen ik de eerste keer met de wagen ging, heb ik er al een plaat van gezien in een winkel. En we hebben er op school wel van gelezen.”

„En voor wie is-ie dan?”

„Dat . . . dat weet ik nog niet.”

„Voor jezelf?”

„Nee.” Zou hij alles vertellen, wat hij ging doen? Nee, maar niet. Liever als hij terugkwam morgen.

„Wat zit er in die zakjes?”

„O, hazelnoten en rozijnen en vijgen en paranoten. Van alles.”

Zijn moeder had geen tijd meer, haar werk wachtte. Ze pakte de teil, wierp nog een blik achterom en ging weg. Mario werkte ijverig door. Toen het boompje naar zijn zin klaar was, pakte hij al zijn kistjes en manden vol fruit en begon de kar op te laden. Midden in, op een verhoging, stond het boompje. Het was een alleraardigst gezicht. Voorzichtig gooide hij over alles heen een zeil. Al was vader de laatste tijd veel aardiger, hij moest dit toch maar niet van te voren zien, vond Mario. Als hij morgen terugkwam, met een lege wagen en zonder boompje, zou hij al de lire's uit zijn spaarpot bij het geld doen. Dan kwam vader er niet zoveel aan te kort. De volgende morgen vroeg ging hij. De kar was zwaar. Zijn moeder stond hem na te kijken, met een glimlach om haar mond. Hij moest Mariëtta helpen en duwde de wagen. Halverwege de stad bleef hij, zoals hij altijd deed, even stilstaan bij het Mariabeeldje dat daar stond, in een nis aan de kant van de weg. Maria droeg haar kindje op de arm. De kleine Jezus strekte zijn armpjes uit en lachte stil. Onwillekeurig knikte Mario tegen het kindje. „Ik ga naar de stad,” zei hij. Hij wou eerst nog meer zeggen, maar het hoefde niet. Hij had opeens het gevoel dat Maria en de kleine Jezus wel wisten wat hij van plan was.

In de stad ging hij een andere weg dan gewoonlijk. Niet de brede straten, niet langs de grote huizen. Hij zocht de kleine smalle straatjes, waar hij haast nooit wat verkopen kon, omdat het goedkoopste fruit de moeders, die hiër woonden, nog te duur was. Maar vandáág!

Op het kleine ronde pleintje, waar veel van die straatjes op uitkwamen, ging Mario staan. Er dromden dadelijk kinderen om hem heen, die nieuwsgierig en verbaasd naar het mooie boompje staarden. Mario luidde zijn

bel en riep: „Vandaag gratis fruit voor alle kleine kinderen! Vandaag gratis fruit voor alle kleine kinderen! Om der wille van de geboorte in Bethlehem! Vandaag gratis fruit . . . !” en hij reikte ieder kind twee vruchten toe. Tegelijkertijd keek hij scherp toe. Want had hij zich niet voorgenomen het boompje te geven aan het liefste kind dat bij zijn wagen komen zou?

Het ging als een lopend vuurtje rond. Uit de kleine huisjes renden ze aan. De bellenjongen! De bellenjongen geeft gratis fruit! Omdat het haast Kerstmis is! Hier! Mij ook! Ik ook! Ik heb nog niets!

Mario gaf, en gaf, en gaf, en keek ze één voor één scherp aan. Soms dacht hij: „Diè!” Maar dan zag hij weer, hoe juist dit kind een kleinere opzij duwde en er niet om gaf dat het viel. Een ander probeerde twee keer wat te krijgen. Een derde wou zelf in de kisten graaien. Een vierde drong zich wild en vloekend door de anderen heen. Een vijfde wou er vandoor gaan met de bel. Naar het mooie boompje keken ze niet meer, het was niets dan begerigheid wat hij zag. En toen na verloop van tijd alle kistjes en manden leeg waren, stond het boompje eenzaam op de wagen — Mario had geen enkel kind lief genoeg gevonden om het eraan te geven. Een beetje triest zette hij Mariëtta aan tot lopen. Hij moest nu maar naar huis gaan. 't Was toch wel fijn, dat ze allemaal dat fruit hadden gehad, die kinderen die nooit zoiets kregen . . .

Maar Mario floot niet op de terugweg. Hij had het zich anders voorgesteld. Hij had alle kinderen blij, maar één kind stralend blij willen maken. Eén kind dat de liefste zou zijn geweest. Nu moest hij thuis het boompje maar weer aftuigen en het weer in de grond zetten. „Hrrt! Mariëtta! Loop een beetje harder!” Maar het ezeltje vertraagde haar gang, en tenslotte bleef het stilstaan.

Mario keek om zich heen. Nee maar, die Mariëtta toch! Wat een schrandere ezeltje was ze! Ze was blijven stilstaan, omdat ze hier altijd even stilstonden, bij het Mariabeeldje en het Jezuskindje in hun nis aan de kant van de weg. De zon viel over Maria's blauwe mantel en het kindje lachte stil. En opééns viel alle teleurstelling van Mario af. Het werd licht binnen in hem. Er waren maar twee dingen die hij denken kon. Het eerste was, dat hijzelf, als hij ook bij die kinderen in de stad had gehoord, precies eender zou hebben gedaan als zij. En het tweede was, dat hij zijn boompje aan het kindje Jezus ging geven.

Hij streekte Mariëtta, omdat ze was blijven stilstaan, en tilde het boompje

van de kar. De appeltjes, de mandarijnen, de zakjes en de noten bengelden zachtjes en vriendelijk heen en weer. Mario deed het hekje van de nis open en zette het boompje aan de voeten van Maria neer.

„Alstublieft,” zei hij, „voor het kindje. Omdat het de liefste is van ons allemaal.” Toen sloot hij het hekje weer. Mariëtta begon vanzelf weer te lopen. Mario sprong op de lege kar en floot. Een half uur later was hij thuis. „De kar leeg?” vroeg zijn vader.

„Ja, maar ik heb vandaag alles weggegeven, omdat het Kerstmis wordt. In de kleine straatjes. Ik zal u mijn spaarpot geven.”

Zijn vaders lippen knepen zich samen en zijn handen balden zich tot vuisten. Heel even maar. Toen ontspanden ze zich weer.

„Zo?” zei hij. „zul je mij je spaarpot geven? Maar niet meer dan de helft ervan, versta je. We zijn toch tegenwoordig de firma Astugo en zoon, waar of niet?”

Op dat ogenblik wist Mario met grote zekerheid, dat hij, hoe oud hij ook worden zou, deze dag van vandaag nóóit zou vergeten.